

og Vest. Man vil i dette samarbejde kunne fortsætte bestræbelserne for at skabe sikkerhed i fællesskab gennem dialog og interesseudlingning såvel på det militære som på det politiske, økonomiske, humanitære og økologiske område, dvs. på en lang række af de felter, som indgår i den tidligere beskrevne brede forståelse af sikkerhed. Ved yderligere udbygning af samarbejdet på disse felter må det overvejes, i hvilket omfang andre europæiske institutioner kan inddrages, således at man undgår duplikering af funktioner og samtidig trækker på erfaringerne fra det arbejde, som bliver gjort i disse institutioner. Her tænkes specielt på Europarådet med hensyn til spørgsmål vedrørende respekten for menneskerettighederne og øvrige humanitære spørgsmål; ECE (FNs økonomiske kommission for Europa) samt OECD og EF vedrørende økonomisk samarbejde.

En videregående udbygning af CSCE, hvorved CSCE fik en egentlig militær rolle med henblik på konfliktbilæggelse, kunne omfatte:

- etablering af fredsbevarende styrker under kontrol af et europæisk sikkerhedsråd.
- etablering af et egentligt kollektivt sikkerhedssystem inden for CSCE.

Et europæisk sikkerhedsråd og fredsbevarende styrker

Mulighed for etablering af fredsbevarende styrker under kontrol af et europæisk sikkerhedsråd vil kunne give CSCE nogle funktioner delvis svarende til FNs. Udbygning af CSCE vil imidlertid af en række grunde kunne være hensigtsmæssig fremfor alene at lade disse funktioner bære i FN. For det første signalerer en udvidelse af CSCE som tidligere nævnt en inddragelse af Sovjetunionen i et europæisk sikkerhedssystem. For det andet udgør de 35 lande efterhånden en gruppe af generelt mere ligesindede lande, end tilfældet er i FN, hvilket øger muligheden for effektiv konfliktforebyggelse. Endelig villé den organisatoriske opbygning af et »europæisk FN« kunne tilpasses særlige europæiske vilkår og vil følgelig formentlig blive væsentlig anderledes end FNs.

Grundlaget for CSCE er, at landene deltager som suveræne og ligeberettigede stater uafhængigt af alliancerne, og at beslutninger træffes ved konsensus. Alle lande har derfor den form for vetoret, som kun de permanente medlemmer af sikkerhedsrådet i FN har. Etablering

af et europæisk sikkerhedsråd med et begrænset antal stater og med særlige rettigheder til stormagterne ville udover, at det ville blive vanskeligt at afgøre, hvem der skulle være permanente medlemmer (USA, Sovjetunionen, Frankrig, Storbritannien, Tyskland, Italien?, Polen?, Spanien? ...) bryde afgørende med CSCEs grundprincipper og ville føre tankerne tilbage til tidligere tiders stormagtsherredømme i Europa.

Ved ikke at give stormagterne særrettigheder svarende til deres magtmæssige status kan der imidlertid være en risiko for, at mulighederne for effektiv konfliktforebyggelse mindskes. Det har med rette været fremhævet som et problem i CSCE, at beslutninger kræver konsensus blandt alle 35 lande. Selv det mindste europæiske fyrstendømme er hermed i princippet lige-stillet med den største supermagt. I praksis finder der dog i høj grad en moderation sted af denne principielle lighed, og selv om der i CSCEs historie har været enkelte eksempler på, at et lille land har blokeret processen i længere tid for at søge egne synspunkter gennemtruffet, må dette dog i en vis udstrækning antages at høre fortiden til.

Mens det som ovenfor nævnt næppe er tænkeligt, at der etableres et formelt samarbejde mellem de europæiske stormagter, vil et sådant samarbejde, eventuelt som en udløber af 2+4 forhandlingerne, kunne tænkes etableret på uformelt plan mellem de til den tid fem største CSCE-stater. CSCE vil da kunne blive rammen, som vil kunne give en bredere accept af den fælles holdning, som forudsætningsvis kan være etableret mellem stormagterne indbyrdes.

En anden væsentlig forskel i forhold til FN vil være Tysklands rolle. Tyskland er ikke permanent medlem af FNs sikkerhedsråd, og det er indtil videre vanskeligt at forestille sig, at Tyskland ville kunne blive det, allerede fordi det uvægerligt vil føre til diskussion af andre landes status i FN. I CSCE er alle stater ligestillede, hvilket indebærer, at Tyskland i højere grad end i FN vil kunne spille en rolle i overensstemmelse med dets reelle internationale stilling.

Det er naturligvis mere end vanskeligt at bedømme, om der vil kunne skabes enighed om at danne fredsbevarende styrker under et europæisk sikkerhedsråd, og om indsættelse af sådanne styrker ville kunne medvirke til løsning af